

gesloten gehouden worden, onder het mom van bescherming van de staatsveiligheid. In de daaropvolgende discussie werd geopperd dat zowel de politieke wil als het in beweging krijgen van de bureaucratie nodig zijn om de wetgeving te veranderen. Ook interessant was de opmerking dat het probleem in Duitsland blijkbaar vooral ging over het niet-toegankelijk zijn van de bronnen, terwijl de onderzoekers in Nederland veeleer met het probleem van ongeoorloofde vernietiging van documenten geconfronteerd werden. Het was jammer dat deze discussie wegens de lunchpauze vroegtijdig stopgezet werd.

In de namiddag spraken twee auteurs over 'Het juridische kader van de openbaarheid'. **Charles G.M. Noordam** (Gemeentearchief Den Haag) en **prof. dr. Rainer Polley** schetsen respectievelijk de juridische vormgeving van de openbaarheid in Nederland en het juridische kader betreffende de toegang tot archiefinformatie in Duitsland. Daaruit blijkt dat ook de Nederlandse archivariissen worstelen met bepalingen uit de Archiefwet, uit de Wet Openbaarheid van Bestuur en uit de Wet ter Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer. Dat elk Bundesland zijn eigen archiefwet heeft, maakt de situatie in Duitsland nog gecompliceerder. In de discussie achteraf werd de vraag gesteld of archivariissen niet beter gezamenlijk initiatieven zouden nemen en invloed trachten uit te oefenen om tot een uniforme Europese archiefwetgeving te komen?

Onder de titel 'Het gebruik van beperkt openbare archieven in de praktijk' schetsten **dr. Francien van Anrooij** (Nationaal Archief Den Haag) en **dr. Michael Klein** (Landesarchiv Berlin) hoe in hun instelling omgegaan wordt met aanvragen tot inzage. Uit de discussie bleek dat velen het moeilijk hebben met het onderscheid tussen wetenschappelijk onderzoek en ander onderzoek. Moet de vraag van een heemkundige of van een onderzoeksjournalist anders beoordeeld worden dan de vraag van een wetenschappelijk vorser?

Het eerste luik van de tweede dag behandelde 'De openbaarheid van niet-overheidsarchieven'. **Jaap Kloosterman** (Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, Amsterdam) schetste de geschiedenis van zijn instelling en benadrukte dat een niet-openbare archiefdienst veel minder gebonden is aan

wettelijke bepalingen. Hij wees op de vreemde situatie dat bepaalde documenten in openbare archiefdiensten niet ter inzage zijn en dat diezelfde documenten wel ingekeken kunnen worden in het IISG. **Astrid Dörnemann** (ThyssenKrupp Konzernarchiv, Duisburg) gaf een heldere uiteenzetting over het archief van het ThyssenKrupp-concern. Dit bedrijfsarchief is er in de eerste plaats voor de onderneming zelf, maar is ook ter inzage voor wetenschappelijke vorsers, genealogen, scholen...

In het laatste luik van de tweedaagse gaven **drs. Bert Looper** (Historisch Centrum Overijssel, Zwolle) en **dr. Matthias Kordes** (Vestisches Archiv, Recklinghausen) een lezing over 'Archieven als historische informatiecentra - toegankelijk voor iedereen'. Daarbij merkte Bert Looper op dat 'archiefgoed' steeds vaker verdwijnt in de grote verzamelpot 'erfgoed' en dat de archivaris steeds meer evolueert tot een cultuurmanager. Hij verwees onder meer naar zijn eigen instelling, het 'Historisch Centrum Overijssel' waarin de term archief zelfs niet meer voorkomt. Hij vroeg zich luidop af hoe archivariissen in die context de archivistische principes en de relevantie van archieven staande kunnen houden. Hij ziet daarin een nieuwe en boeiende uitdaging voor de archivaris.

Isabelle Verheire
Archiefconsulente Provincie West-Vlaanderen
Koning Leopold III-laan 41
8200 Sint-Andries
Tel.: 050 34 62 77
E-mail: isabelle.verheire@west-vlaanderen.be

'HOE DE SCHOOLBIBLIOTHEEK BETER INTEGREREN IN HET SCHOOLGEBEUREN?'

Aalst, 5 december 2002

Op 5 december 2002 werden ruim 80 deelnemers verwacht in de mediatheek van het VTI-Aalst. **Greet Demuyneck**, coördinator van de mediatheek, verwelkomde hen op de studiedag 'Hoe de schoolbibliotheek beter integreren in het schoolgebeuren?', een organisatie van de VVBAD in samenwerking met het VTI-Aalst.

Leesbevordering is een belangrijke taak voor de bibliothecaris in het secundair onderwijs. **Majo de Saedeleer** kwam dan ook de Stichting Lezen Vlaanderen voorstellen waarvan zij directeur is. De stichting werd in 2002 opgericht door de minister van Cultuur naar het voorbeeld van de gelijknamige stichting in Nederland. In tegenstelling tot het Nederlandse voorbeeld - dat zich richt op -18-jarigen - bestaat het doelpubliek van de Vlaamse stichting uit zowel kinderen als vol-

wassenen. Dat is een bewuste keuze. Immers, hoe kan je jongeren aanzetten tot lezen als zij volwassenen niet zien lezen. De stichting richt zich tot alle sectoren die met lezen te maken hebben, zoals het boekbedrijf, de media en het onderwijs. Uit een SWOT-ana-

lyse van het lezen bleek dat de grote sterkte van lezen het hoge aanzien van deze activiteit was, zeker bij een ouder publiek. De zwakte lag vooral in de zwakke boekensector. Het boek heeft nog maar een korte levensduur. Het aanbod is dan ook beperkt.

Majo de Saedeleer benadrukte het belang van de schoolbibliotheek als een 'rustplaats' met een gevarieerd aanbod. De bibliothecaris is een expert die niet alleen zijn boeken, maar ook zijn 'klanten' kent. Een stelling die zij illustreerde met een citaat van de Hongaarse auteur György Konrad. De lezers zelf zijn trouwens ook experts. Waarom werkt de bibliotheek niet met beoordelingsbriefjes, met tips en allerhande lijstjes om het lezen te bevorderen? Op school mag lezen niet aangebracht worden als iets dat erbij komt, dat boven op het vakkenpakket komt. Het is veel beter om lezen te zien als een ondersteuning van de vakken.

Zij riep de aanwezige bibliotheekmedewerkers op om creatief te zijn in het vinden van geld: laat u boeken cadeau geven, organiseer een boekenbeurs, speel mee voor boekencheques die te winnen zijn, onder andere bij de Stichting Lezen, maar weiger afdankertjes!

Wie meer wil weten over de Stichting Lezen kan terecht op de website www.stichtinglezen.be. Die verstrekt meer informatie over de projecten van de stichting en biedt interessant materiaal over lezen en leesbevordering.

Nadien vertelden drie bibliothecarissen uit secundaire scholen hoe zij hun bibliotheek integreren in het schoolgebeuren. Jacques De Raedt van het Don Boscollege Zwijnaarde wees op het belang van een aanwezigheids-politiek, van informele contacten. Hij stelt zijn bibliotheek geregeld open voor andere activiteiten. Ook hij is een groot voorstander van lijstjes om de bibliotheek te promoten. Themastandjes kunnen helpen om de collectie in de kijker te zetten. Hij pleitte ook voor gepaste openingstijden, zodat de leerlingen de gelegenheid krijgen om voor of na de

lessen nog een bezoekje te brengen aan de bibliotheek.

Fawzia Hanssens van het Heilig Hartinstituut in Heverlee vond, naast leesbevordering, 'informatie leren zoeken' de belangrijkste doelstelling van de bibliotheek. De collectie moet opgebouwd worden in samenspraak met leerkrachten en leerlingen. De bronnen moeten aansluiten bij de vakken, maar de bibliotheek moet ook beschikken over een aanbod recente en degelijke jeugdboeken als zij inderdaad wil werken aan leesbevordering. Bibliotheekinstructie moet leerlingen helpen inzien welke bron interessant is voor welke vraag. Met de nieuwe ontwikkelingen rond zelfgestuurd of probleemgestuurd leren moet de bibliotheek zorgen voor een uitgebreid en gevarieerd bronnenaanbod. Het is vreemd dat de minister van Onderwijs enerzijds deze nieuwe trend ondersteunt terwijl zij anderzijds bibliotheken in het secundair onderwijs overbodig vindt.

Ann Schatteman ten slotte van het Instituut Heilige Familie in Sint-Niklaas vertelde over haar ervaringen met een bibliotheekraad. Die brengt vertegenwoordigers samen van personeel, directie en leerlingenraad en zorgt voor een stevige verankering van de bibliotheek in de school. Werkgroepen van de bibliotheekraad werken rond bepaalde thema's zoals de jeugdboekenweek. Vrijwilligers helpen bij het openhouden van de bibliotheek. Via deze raad is er uitwisseling tussen de bibliotheek en de vakgroepen. De bibliotheek weet op welke behoeften zij moet inspelen en de school is op de hoogte van de bibliotheekwerking.

Uit de discussies achteraf bleek dat een goed uitgebouwde bibliotheek in het secundair onderwijs niet evident is. Er is een gebrek aan geld en personeel. Er was duidelijk nood aan uitwisseling van ervaringen, ook rond thema's die niet onmiddellijk met de studiedag te maken hadden. De aanwezigen hadden vragen rond praktische organisatie, automatisering en de ontwikkelingen rond het open leercentrum. Een voormiddag was duidelijk te kort.

Bruno Vermeeren

Beleidsmedewerker VVBAD

Statiestraat 179, 2600 Berchem

Tel. 03 281 44 57

E-mail: bruno.vermeeren@vbad.be

DE ARCHIVISTIEK EN DE WORTELS VAN DE EUROPESE IDENTITEIT

Internationaal congres over archiefgeschiedenis, Firenze, 4-7 december 2002

Op 20 februari 1852 vertrouwde groothertog Leopold II van Habsburg een zekere Francesco Bonaini (1806-1874), voordien professor in de rechtsgeschiedenis te Pisa, de leiding toe van de *Direzione centrale degli archivi dello Stato*. Het *Archivio centrale di Stato* van Firenze zelf werd op 30 september 1852 opgericht en werd al in de loop van 1853 voor het publiek toegankelijk. In 1856 ontstond binnen het *Archivio* de bekende *scuola di paleografia e diplomatica*. Al snel werd Firenze, onder de bezielende leiding van Bonaini en de archiefschool, het intellectuele zenuwcentrum van waaruit de nieuwe archiefprincipes en historische methoden in Toscane werden verspreid. Weldra kregen ook Lucca (1860), Siena (1862) en Pisa (1865) hun Rijksarchief en gold Bonaini niet alleen als geestelijke vader maar ook als praktische *soprintendente* van het Toscaanse Staats- of Rijksarchief. Sindsdien is er een lange weg afgelegd. Het Rijksarchief van Firenze, dat aanvankelijk zijn intrek had genomen in het prestigieuze Uffizi, kreeg tussen 1978 en 1988 een indrukwekkende nieuwbouw aan de Viale G. Italia, net buiten het historisch centrum, met ruimte voor 93 km archief. De instelling wordt sinds 1993 geleid door dr. Rosalia Manno Tolu en behoort vandaag tot de belangrijkste rijksarchieven in Italië.

In 2002 was het dus precies 250 jaar geleden dat Bonaini in Firenze met de uitbouw van een Rijksarchief was gestart. Deze verjaardag werd uiteraard feestelijk herdacht. Het hoogtepunt van de herdenking was een internationaal congres dat een honderdtal archivariissen en historici tussen 4 en 7 december 2002 in de Medici-stad samenbracht rond het wel erg weidse thema 'Archivi e storia nell'Europa del XIX secolo: alle radici dell'identità culturale europea' (Archieven en geschiedenis in Europa tijdens de 19de eeuw: naar de wortels van de Europese culturele identiteit).

De organisatoren en ook de deelnemers aan de rondetafelconferentie aan het einde van het congres benadrukten op tijd en stond het internationale karakter van de samenkomst. Hoewel een derde van alle voordrachten inderdaad door buitenlanders – niet-Italia-